

ดัชนีความยั่งยืนขององค์กรภาคประชาสังคม ประจำปี 2562

ภูมิภาคเอเชีย: รายงานสำหรับประเทศไทย
กันยายน 2563

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ข้อสงวนสิทธิ: ความคิดเห็นต่างๆซึ่งแสดงออก ณ ที่นี้ถือเป็นของคณะผู้จัดทำรายงานและนักวิจัยประจำโครงการรายอื่นๆเท่านั้น โดยที่มิได้สะท้อนถึงมุมมองอย่างเป็นทางการของ USAID หรือ FHI 360

รูปภาพหน้าปก: การประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วยสิทธิของผู้พิการครั้งที่ 4 ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงย่างกุ้ง ประเทศเมียนมาร์ เมื่อเดือนมกราคม 2562 โดยมุ่งเน้นถึงโอกาสต่างๆในสวดแทรกประเด็นสิทธิผู้พิการเข้าสู่นโยบายระดับชาติเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแผนแม่บทสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) พ.ศ. 2568 เพื่อบูรณาการสิทธิคนพิการ งานประชุมครั้งนี้ร่วมจัดโดย International Foundation for Electoral Systems (IFES), the General Election Network for Disability Access (AGENDA), และ the Union Election Commission of Myanmar (UEC) อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนโดย USAID, Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) ของประเทศออสเตรเลีย, Department for International Development (DFID) ของสหราชอาณาจักร และ Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor (DRL) ของ State Department ในสหรัฐอเมริกา

เครดิตรูปภาพ: International Foundation for Electoral Systems (IFES).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ดัชนีความยั่งยืนขององค์กรภาคประชาสังคมประจำปี 2562

สำหรับประเทศไทย

กันยายน 2563

จัดทำโดย

United States Agency for International Development

Bureau for Democracy, Conflict and Humanitarian Assistance

Center of Excellence on Democracy, Human Rights and Governance

กิตติกรรมประกาศ: รายงานฉบับนี้ไม่สามารถจัดทำขึ้นได้หากขาดการสนับสนุนจาก United States Agency for International Development (USAID) ภายใต้อุดหนุนความร่วมมือ หมายเลข AID-OAA-LA-17-00003.

กิตติกรรมประกาศ

กิตติกรรมประกาศ: รายงานในลักษณะนี้จะไม่สามารถจัดทำขึ้นได้หากไม่มีการร่วมมือร่วมแรงของบุคคลและองค์กรมากมาย เราขอแสดงความขอบคุณเป็นพิเศษแก่ภาคีฝ่ายปฏิบัติงาน ซึ่งได้มีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกการประชุมของผู้เชี่ยวชาญและการเขียนรายงานของประเทศต่างๆ นอกจากนี้ เราขอขอบคุณตัวแทนองค์กรภาคประชาสังคมและผู้เชี่ยวชาญ ภาคีของ USAID และผู้ให้เงินทุนในระดับนานาชาติ ที่เป็นส่วนหนึ่งของคณะผู้เชี่ยวชาญในแต่ละประเทศ ความรู้ มุมมอง แนวคิด ข้อเสนอแนะ และงานทำงานของพวกเขาเป็นพื้นฐานสำคัญในการจัดทำดัชนีขึ้น

ภาคีท้องถิ่น

MANUSHYA FOUNDATION

Emilie Pradichit
Evie van Uden
Suphamat Phonphra

ผู้จัดการโครงการ

FHI 360

Michael Kott
Eka Imerlishvili
Alex Nejadian

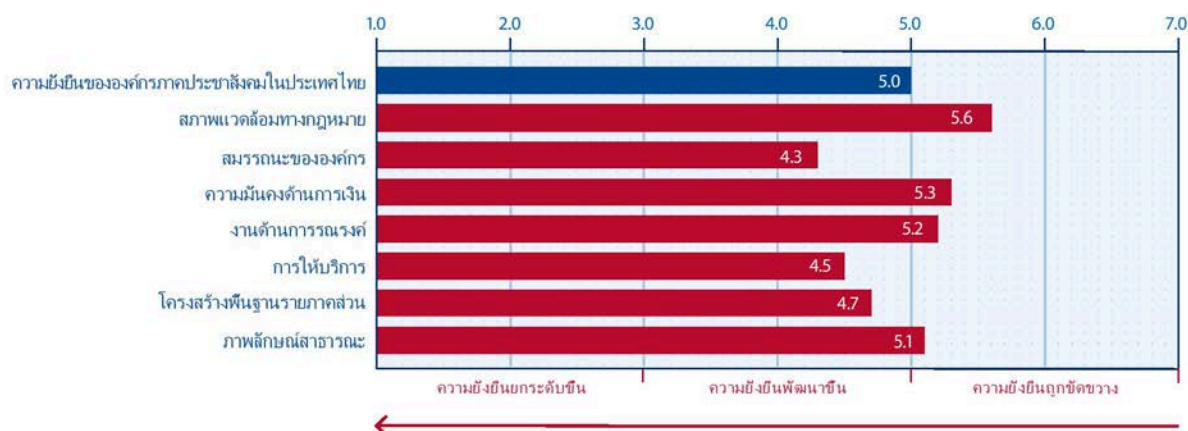
INTERNATIONAL CENTER FOR NOT-FOR-PROFIT LAW (ICNL)

Catherine Shea
Jennifer Stuart

คณะบรรณาธิการ

Bishnu Sapkota, David Moore, Zach Lampell, Asta Zinbo, and Kourtney Pompei

ความยั่งยืนขององค์กรภาคประชาสังคมโดยรวม: 5.0

หลังจากระยะเวลา 5 ปีภายใต้การปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประเทศไทยได้จัดการเลือกตั้งขึ้นในที่สุดเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 หลังถูกเลื่อนออกไปเป็นจำนวนหกครั้ง ก่อนถึงการเลือกตั้งสภารัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้ยุบพรรคไทยรักษาชาติ ซึ่งเป็นพรรคที่มีจุดยืนตรงข้ามกับรัฐบาล เนื่องจากพรรคนี้ได้เสนอพระนามของพระโสทรเชษฐภคินีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นตัวแทนผู้สมัครเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพรรค โดยระบุว่าเป็นการกระทำเพื่อธำรงไว้ซึ่ง “สถานะอันเป็นกลางของสถาบันพระมหากษัตริย์” นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติได้ดำเนินการระงับการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์อิสระ Voice TV เป็นเวลา 14 วันเนื่องด้วย “เนื้อหาที่ก่อให้เกิดความสับสนชั่วๆ” หลังจากการเลือกตั้ง พรรคอนาคตใหม่ (อนค.) ซึ่งอยู่ฝ่ายค้าน รวมถึงหัวหน้าพรรค ถูกดำเนินคดีในข้อหาละเมิดกฎหมายเลือกตั้งและพยายามโค่นล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ ในเดือนพฤษภาคม คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักเกี่ยวกับความผิดปกติของการลงคะแนนเสียงและการจัดการเลือกตั้งที่ไม่ยุติธรรม ได้ประกาศว่าพรรคพลังประชารัฐ (พปชร.) ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งนี้ ทั้งนี้ สมาชิกส่วนใหญ่ของพรรคนี้เคยเป็นส่วนหนึ่งของคสช.มาก่อน คสช.ถูกยุบตัวลงไปในเดือนกรกฎาคม และจากนั้น พรรคพปชร. จึงเริ่มก่อตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีประยุทธ์ จันทร์โอชา

กฎหมายและนโยบายอันลิดรอนสิทธิและเสรีภาพซึ่งเริ่มต้นในยุคของคสช. ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อเนื่องภายใต้รัฐบาลใหม่ นอกจากนี้ ในเดือนกันยายน 2562 รัฐบาลใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งได้ให้อำนาจและหน้าที่เพิ่มเติมแก่กองอำนาจการรักษามันคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ซึ่งเป็นปีกด้านการเมืองของกองทัพไทย โดยอนุญาตให้ดูแลปฏิบัติการด้านความมั่นคงภายในประเทศในยุคหลังคสช. อีกทั้ง กอ.รมน. ยังสามารถควบคุมเรื่องสังคมและการเมือง และมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีของประเทศไทยที่มีลำดับขั้นสูงกว่ากฎหมายทั้งปวง กลุ่มอำนาจทางการเมืองใหม่หลายกลุ่มและการเคลื่อนไหวของเยาวชนได้ถือกำเนิดขึ้นเพื่อท้าทายรัฐบาลในปี 2562 แต่ก็ยังถูกควบคุมโดยฝ่ายอนุรักษ์นิยม กลุ่มต่อต้านประชาธิปไตย สนับสนุนรัฐบาลทหาร และกษัตริย์นิยม ในการพยายามรักษาไว้ซึ่งอำนาจ พรรคพปชร. ได้กล่าวหาฝ่ายค้านว่าเผยแพร่ “ข่าวปลอม” เพื่อปลุกฝังให้คนรุ่นใหม่ต่อต้านทหาร

ความขัดแย้งทางอาวุธในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทยระหว่างขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BRN) และภาครัฐยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งในปี 2562 องค์กร Human Rights Watch ได้บันทึกไว้ว่ามีเหตุรุนแรงที่เชื่อว่ากระทำโดย BRN เป็นจำนวนอย่างน้อย 21 ครั้ง ระหว่างวันที่ 6 พฤษภาคม ถึง 5 มิถุนายน นอกจากนี้ วันที่ 5 พฤศจิกายน 2562 BRN ได้เริ่มปฏิบัติการที่ร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2544 โดยมีผู้ใช้อาวุธปืน 20 คนเข้าโจมตีด้านตรวจรักษาความปลอดภัยในจังหวัดยะลาและพาราณสีชีวิตคนไป 15 ราย ทั้งนี้ ปฏิบัติการนี้เชื่อกันว่าเป็นการตอบโต้ภาครัฐหลังจากมีขบวนการมุสลิมเสียชีวิตระหว่างการควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่และยังไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐคนใดรับผิดชอบกับเหตุการณ์ครั้งนั้น หน่วยงานความมั่นคงของไทยยังคงกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบของการสังหารนอกระบบกฎหมาย การบังคับให้สูญหาย และการซ้อมทรมานบุคคลที่

ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับเหตุรุนแรง ยกตัวอย่างเช่น ในเดือนธันวาคม 2562 ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นพลเรือนและไม่มีอาวุธถูกยิงเสียชีวิตโดยหน่วยงานความมั่นคงหน่วยหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา อีกทั้งยังไม่มีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้กระทำการละเมิดนี้เข้าสู่กระบวนการทางกฎหมาย ส่วนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพระหว่างรัฐบาลและมารา ปาดานิ ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มแบ่งแยกดินแดนต่างๆ ในชายแดนใต้ ยังไม่มีความคืบหน้าที่มีนัยยะสำคัญ เนื่องจากมารา ปาดานิ ได้ระงับการพูดคุยกับรัฐบาลจนกว่าการเลือกตั้งจะเสร็จสิ้น

จากข้อมูลของธนาคารโลก การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ของไทยหดตัวลงอยู่ที่อัตราร้อยละ 2.5 ในปี 2562 การชะลอตัวทางเศรษฐกิจนี้เกิดจากการลดลงของความเชื่อมั่นทางธุรกิจ การลงทุนจากภาคเอกชน การส่งออก การบริโภคภายในประเทศ และรายจ่ายของภาครัฐ ในช่วงระหว่างปีนี้ รัฐบาลมุ่งเน้นพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งรัฐบาลต้องการเปลี่ยนให้เป็นศูนย์กลางของการผลิตและบริการด้านเทคโนโลยี อีกทั้งยังมุ่งหน้าบังคับใช้นโยบายต่างๆ เพื่อสนับสนุน “ไทยแลนด์ 4.0” อันเป็นนโยบายกลางเพื่อการพัฒนาประเทศ แม้ EEC น่าจะสามารถมีส่วนในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ แต่ผู้คนจำนวนมากเห็นว่าอีอีซีนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนของชุมชนโดยรอบพื้นที่ เนื่องจากไม่ได้มีการปรึกษาหารือพวกเขาเกี่ยวกับแผนการพัฒนา และบางชุมชนต้องถูกขับไล่ออกจากพื้นที่เพื่อใช้สอยในโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของ EEC นอกจากนี้ การลงทะเบียนเพื่อประกอบอาชีพสำหรับแรงงานอพยพมีความยากลำบากมากขึ้นเนื่องจากรัฐบาลได้ริเริ่มระบบการลงทะเบียนทางออนไลน์เพื่อสอดคล้องกับไทยแลนด์ 4.0 แรงงานอพยพหลายคนจึงไม่สามารถเข้าถึงการลงทะเบียนได้เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

ความยั่งยืนขององค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทยโดยรวมถือว่าลดลงเล็กน้อยในปี 2562 สภาพแวดล้อมทางกฎหมายแย่ลงเนื่องจากมีการคุกคามจากภาครัฐต่อองค์กรต่างๆ ที่มีความคิดเห็นแย้งกับรัฐบาล ความมั่นคงทางการเงินขององค์กรภาคประชาสังคมลดลงเนื่องจากองค์กรต่างๆ รายงานว่าสามารถเข้าถึงเงินทุนได้น้อยลง การปฏิเสธให้เงินทุนบ่อนทำลายให้สมรรถนะขององค์กรภาคประชาสังคมอ่อนแอลง เพราะเป็นเหตุให้องค์กรเหล่านี้สามารถดำเนินงานซึ่งรับค่าตอบแทนได้ยากขึ้น งานด้านการรณรงค์ขององค์กรภาคประชาสังคมต้องเผชิญอุปสรรคเนื่องจากรัฐบาลไม่เปิดรับการพูดคุยแลกเปลี่ยน อีกทั้งนักกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนยังต้องเผชิญหน้ากับการคุกคาม ภาพลักษณ์ของภาคประชาสังคมถูกทำให้เสียชื่อเสียงโดยที่รัฐบาลคอยวิจารณ์ภาคประชาสังคมและสื่อต่างๆ ซึ่งนำเสนอข้อมูลที่ไม่ถูกใจรัฐบาล อย่างไรก็ตาม โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการสนับสนุนภาคประชาสังคมถือว่าพัฒนาขึ้นเนื่องจากกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ ในท้องถิ่น รวมถึงองค์กรรากหญ้า ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรภาคประชาสังคมที่มีขนาดใหญ่กว่ามากขึ้น การให้บริการโดยรวมยังคงไม่เปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมีการปฏิเสธให้เงินทุนก็ตาม

ภาคประชาสังคมในประเทศไทยประกอบไปด้วยทั้งองค์กรที่จดทะเบียนและองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียน องค์กรที่จดทะเบียนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นมูลนิธิ นอกจากนี้ยังมีองค์กรรูปแบบอื่น คือ สมาคม ชมรม กิจการเพื่อสังคม องค์กรชุมชน และการเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้า ทั้งนี้ ประเทศไทยไม่มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือว่ามีองค์กรภาคประชาสังคมที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนเป็นจำนวนโดยรวมเท่าไรในปี 2562 อย่างไรก็ตาม จากรายงานของกระทรวงมหาดไทยซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2559 ถึง 31 มีนาคม 2560 ประเทศไทยมีมูลนิธิและสมาคมที่จดทะเบียนเป็นจำนวนรวมประมาณ 27,000 แห่ง ในปี 2562 มีมูลนิธิใหม่จดทะเบียนเป็นจำนวน 91 แห่ง ในขณะที่ปี 2561 มี 102 แห่ง

สภาพแวดล้อมทางกฎหมายในประเทศไทย: 5.6

สภาพแวดล้อมทางกฎหมายสำหรับองค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทยได้ลดลงในระดับปานกลางในปี 2562 เนื่องจากรัฐบาลใหม่ยังคงต่ออายุข้อห้ามต่างๆซึ่งเริ่มตั้งแต่ยุครัฐบาลทหารและใช้ข้อห้ามเหล่านี้ในการปิดปากตัวแสดงจากภาคประชาสังคม

โดยทั่วไป องค์กรภาคประชาสังคมในประเทศไทยมักดำเนินกิจการในฐานะมูลนิธิ มูลนิธิต่างๆจดทะเบียนขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย โดยต้องทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีคนสัญชาติไทยอยู่ในคณะกรรมการบริหารอย่างน้อย 3 คน และส่งมอบรายงานการดำเนินงานจากธนาคารซึ่งมียอดเงินในบัญชีไม่ต่ำกว่า 2 แสนบาท (ประมาณ

6,600 ดอลลาร์สหรัฐ) อีกทั้งยังต้องไม่ละเมิดกฎหมาย ศีลธรรมอันดี หรือความมั่นคงของชาติ องค์กรภาคประชาสังคมมักต้องเดินร่นให้ผ่านข้อบังคับขั้นต่ำเรื่องงบประมาณเพื่อให้ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ นอกจากนี้ องค์กรภาคประชาสังคมหลายแห่งเลือกที่จะไม่จดทะเบียน โดยเฉพาะองค์กรที่ทำงานในประเทศซึ่งมีความอ่อนไหวทางการเมือง เช่น เรื่องการถือครองที่ดิน สันติภาพและความมั่นคง เป็นต้น เนื่องจากองค์กรที่จดทะเบียนสามารถถูกเจ้าหน้าที่รัฐตรวจตราได้ตลอดเวลา ในขณะที่องค์กรซึ่งไม่จดทะเบียนอาจสามารถดำเนินกิจการโดยถูกเพิกเฉยจากสายตารัฐบาลน้อยกว่า

ในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย เจ้าหน้าที่ยังคงปฏิเสธการจดทะเบียนองค์กรภาคประชาสังคมซึ่งมีชื่อที่มีคำภาษามลายูว่า “ปาตานี” โดยเป็นคำที่หมายถึงคนกลุ่มน้อยชาวมลายูมุสลิมซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดนใต้ของไทยและถูกรัฐบาลเชื่อมโยงกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน องค์กรภาคประชาสังคมระหว่างประเทศบางแห่งซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ ต้องเผชิญความยากลำบากในการจดทะเบียนคณะกรรมการบริหารและเลขานุการ ตัวอย่างเช่น เมื่อแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลพยายามจดทะเบียนให้นักกิจกรรมนักศึกษาซึ่งมีชื่อเสียงคนหนึ่งเป็นกรรมการบริหาร เจ้าหน้าที่ซึ่งดูแลการจดทะเบียนปฏิเสธว่าไม่สามารถทำได้เนื่องจากเขา “เลิกเกินไป” แม้ว่ากฎหมายไม่ได้ระบุอายุขั้นต่ำสำหรับกรรมการบริหารก็ตาม

มาตรา 131 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ระบุว่า รัฐบาลอาจสั่งปิดองค์กรภาคประชาสังคมได้ในกรณีที่กิจการขององค์กรนั้นผิดต่อหลักศีลธรรมและเป็นอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศ ไม่มีข้อมูลใดยืนยันได้ว่ากรณีเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยเพียงไหน ในปี 2562 เจ้าหน้าที่ท.ร.มน. ได้เข้าเยี่ยมโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งโดยมิได้แจ้งล่วงหน้า โดยโรงเรียนแห่งนี้หนึ่งของมูลนิธิหนึ่งในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทยซึ่งเจ้าหน้าที่สงสัยว่าให้การสนับสนุนกลุ่มที่รัฐบาลมองว่าเป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดน หลังจากตรวจสอบเอกสารและหลักฐานทางการเงินของโรงเรียนแล้ว เจ้าหน้าที่ยืนยันว่าข้อสงสัยดังกล่าวเป็นความจริงและสั่งให้ปิดโรงเรียนแห่งนี้ทันที เหตุการณ์นี้สร้างความหวาดกลัวในหมู่นักเรียน และผู้ปกครอง และยังเป็นการทำให้โรงเรียนเอกชนในพื้นที่ซึ่งบริหารโดยมูลนิธิแห่งนี้เสื่อมเสียชื่อเสียง

ก่อนถูกยุบตัวลงในเดือนกรกฎาคม คสช. ได้ยกเลิกคำสั่งหลายคำสั่งและประกาศว่าจะเลิกใช้มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวปี 2557 ซึ่งให้อำนาจอันกว้างขวางแก่คสช. โดยไม่ต้องได้รับการตรวจสอบใดๆ อย่างไรก็ตาม เนื้อหาสาระของคำสั่งคสช. จำนวนมากยังคงสอดแทรกอยู่ในกฎหมายอื่นๆ เพื่อรับรองว่าจะได้บังคับใช้ต่อไป นักปกป้องสิทธิมนุษยชน สื่อมวลชน และผู้ชุมนุมต้องถูกคุกคาม ดำเนินคดี และจำคุกด้วยพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ.2558, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2560, ประมวลกฎหมายอาญา (รวมถึงมาตรา 116 ว่าด้วยข้อหาข่มขู่ปลุกปั่น, มาตรา 198 ว่าด้วยข้อหาดูหมิ่นศาล, และมาตรา 326 ว่าด้วยข้อหาหมิ่นประมาท), และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ยกตัวอย่างเช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ นักกิจกรรมทางการเมืองสองคนได้แวนพริกแหย่กับกระเทียม¹ ไว้ที่รั้วของทำเนียบรัฐบาล

¹ ในวัฒนธรรมไทย พิธีกรรมการเผาพริกเผาเกลือใช้สำหรับสาปแช่งคู่กรณี ในขณะที่วัฒนธรรมตะวันตกมีความเชื่อกระเทียมที่นำมาเรียงเป็นพวงมาลัยสามารถไล่ไล่วิเศษได้ หลังจากที่ถูกจับ หนึ่งในนักกิจกรรมได้กล่าวว่าพวงมาลัยกระเทียมเหล่านี้ไม่ได้ทำขึ้นเพื่อสาปแช่งใคร แต่เพื่อ “ขับไล่วิญญาณชั่วร้ายที่ดูถูกเหยียดหยามประชาชน”

เพื่อตอบโต้การกล่าวของนายกรัฐมนตรีว่าเขาไม่จำเป็นต้องลาออกจากตำแหน่งเพื่อเข้าลงสมัครรับเลือกตั้งและยังท้าทายประชาชนว่า “ถ้ากล้าก็ให้มาไล่” หลังจากนั้นนักกิจกรรมทั้งสองรายถูกดำเนินคดีภายใต้พระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ เพราะมิได้แจ้งรัฐบาลล่วงหน้าว่าจะมีการชุมนุม ในเดือนสิงหาคม ศาลสั่งให้ปรับพวกเขาเป็นจำนวน 2,000 บาท (ประมาณ 64 ดอลลาร์สหรัฐ) ต่อคน ในเดือนมีนาคม เลขานุการประจำพรรคอนาคตใหม่ได้โพสต์วิดีโอที่เขาอ่านแถลงการณ์ของพรรคเกี่ยวกับคำสั่งยุบพรรคไทยรักษาชาติของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งออกมาในช่วงก่อนหน้าของเดือนเดียวกัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายของคสช.จึงยื่นฟ้องเขาในข้อหาดูหมิ่นศาลและละเมิดพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (พรบ.คอมพิวเตอร์ฯ) โดยนำข้อมูลซึ่งเป็นบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์อย่างผิดกฎหมาย

อีกทั้ง รัฐบาลได้ใช้กฎหมายและนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในทางที่ผิดเพื่อปิดปากและคุกคามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ยกตัวอย่างเช่น ศาลอุทธรณ์ตัดสินว่าชาวบ้าน 14 คนจากบ้านซับห้วย ซึ่งตั้งอยู่ในอาณาเขตของอุทยานแห่งชาติไทรทองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย มีความผิดโทษฐานบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติและสั่งให้พวกเขาต้องโทษจำคุก จ่ายค่าปรับราคาแพง และย้ายออกจากที่ดินของพวกเขา

ตั้งแต่เดือนมีนาคมจนถึงมิถุนายน นักกิจกรรมซึ่งสนับสนุนประชาธิปไตยถูกจำคุกอย่างน้อยสิบครั้งด้วยกัน ตลอดทั้งปี 2562 พรรคอนาคตใหม่และหัวหน้าพรรคถูกดำเนินคดีกว่า 25 ข้อหา ในเดือนพฤษภาคม นักกิจกรรมต่อต้านสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งต้องโทษคดีหมิ่นพระบรมเดชานุภาพได้หายตัวไปในประเทศเวียดนามหลังจากที่มีรายงานว่าเขาถูกจับ นักกิจกรรมชาวไทยอย่างน้อย 6 คนซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศลาวหายตัวไปในลักษณะคล้ายกันเมื่อเดือนธันวาคม 2561 และยังคงไม่พบตัวในช่วงเวลาที่เขียนรายงานฉบับนี้ รัฐบาลได้ตั้งคำถามและขัดขวางการทำงานขององค์กรภาคประชาสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยซึ่งทำงานเกี่ยวกับประเด็นสิ่งแวดล้อมด้วยเงินทุนจากผู้บริจาคต่างชาติ โดยกล่าวอ้างว่าการสนับสนุนจากต่างชาติถือเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย สื่อต่างชาติเริ่มหันมาเซ็นเซอร์ตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากที่กองทัพได้ฟ้องหน่วยงานสื่อแห่งหนึ่งในชายแดนใต้ในข้อหาหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 ของประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากสื่อช่องดังกล่าวได้รายงานข้อเท็จจริงว่าทหารยังคงดำเนินการต่อผู้ทางอาวุธแม้ว่าองค์กรภาคประชาสังคมและชาวบ้านในพื้นที่ได้ร้องขอให้มีการหยุดต่อสู้ โดยรวมทั้งหมด นักปกป้องสิทธิมนุษยชนเผชิญกับการฟ้องร้องประมาณ 230 ข้อหาในช่วงปีนี้ โดยหากเปรียบเทียบกัน ปี 2561 มีจำนวนกว่า 400 ข้อหา

บริษัทต่างๆ ก็มีความพยายามในการปิดปากนักปกป้องสิทธิมนุษยชนเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น บริษัท ธรรมเกษตร จำกัด ได้ทำการดำเนินคดี 3 คดีในเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดกั้นการมีส่วนร่วมสาธารณะ (SLAPP) ต่อบุคคลซึ่งแชร์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทำงานของแรงงานอพยพหรือแสดงความสนับสนุนแรงงานอพยพ 14 คน ซึ่งได้ฟ้องร้องบริษัท ในปี 2562 ศาลไทยได้ตัดสินให้หนึ่งในจำเลยจำคุกเป็นเวลา 2 ปี

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการจำกัดพื้นที่พลเมืองในช่องทางออนไลน์ในปี 2562 องค์กรภาคประชาสังคมมองว่าทั้งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในเดือนพฤษภาคม และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาเมื่อเดือนพฤษภาคมและจะมีผลบังคับใช้ในปี 2563 เป็นกฎหมายที่ละเมิดเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงออกและสิทธิด้านความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต อันได้แก่การรับรองไว้ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ มีการวิพากษ์พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ว่าเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจโดยไม่มีการตรวจสอบแก่รัฐบาลในการติดตามข้อมูลในโลกออนไลน์ ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลก็ละเมิดข้อบังคับในการคุ้มครองข้อมูลต่างๆในกรณี “การดำเนินการของหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึงความมั่นคงทางการเมือง การรักษาความมั่นคงของประชาชน” โดยที่มิได้กำหนดนิยามที่ชัดเจนของคำเหล่านี้ ดังนั้น นักกิจกรรมจึงเกรงกลัวว่ากฎหมายฉบับนี้จะถูกบังคับใช้อย่างกว้างขวางกับผู้ใดก็ตามที่รัฐมองว่าเป็น “ภัยคุกคาม” เมื่อเดือนพฤศจิกายน รัฐบาลได้เปิดศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม โดยที่หน่วยงานภาครัฐจะคัดกรอง “ข่าวปลอม” (ซึ่งกระทรวงกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมนิยามว่าเป็นข้อมูลใดๆที่แพร่หลายในโลกออนไลน์และทำให้ผู้คนเข้าใจผิดหรือทำลายชื่อเสียงของประเทศ) และอาจใช้อำนาจในการเซ็นเซอร์ผู้แสดงความคิดเห็นตรงข้ามกับรัฐและโฆษณาชวนเชื่อ และลิดรอนเสรีภาพทางออนไลน์

องค์กรภาคประชาสังคมได้รับอนุญาตให้รับเงินทุนจากแหล่งทุนจากภายในประเทศและต่างประเทศ ทำการรณรงค์ระดมเงิน และแสวงหารายได้ องค์กรภาคประชาสังคมจะต้องจดทะเบียนเพื่อให้มีคุณสมบัติในการรับทุนส่วนใหญ่ มูลนิธิต่างๆอาจได้รับเงินบริจาคจากบริษัทโดยไม่ต้องหักภาษี ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องจดทะเบียนกับกระทรวงการคลังและผลิตรายงานประจำเดือน ซึ่งนับว่าเป็นข้อท้าทายสำหรับองค์กรส่วนใหญ่เนื่องจากมีศักยภาพจำกัด

แม้ว่าองค์กรภาคประชาสังคมสามารถสมัครเข้ารับการยกเว้นภาษีได้ แต่องค์กรส่วนใหญ่ไม่ทราบเรื่องนี้และไม่คุ้นเคยกับกระบวนการสมัคร รายได้ซึ่งมูลนิธิและสมาคมต่างๆแสวงหามาได้จะต้องถูกหักภาษีในอัตราร้อยละ 1 ประมวลรัษฎากรกำหนดไว้ว่าบุคคลทั่วไปและนิติบุคคลซึ่งบริจจาคเงินให้แก่มูลนิธิและสมาคมจะได้รับการหักภาษี โดยมีอัตราสูงสุดร้อยละ 10 ของรายได้สำหรับบุคคลทั่วไปและร้อยละ 2 สำหรับนิติบุคคล

ในเดือนกุมภาพันธ์ 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับการประกาศในราชกิจจานุเบกษาและเริ่มมีผลบังคับใช้วันต่อมา กฎหมายฉบับนี้อ่อนุญาตให้มีการจัดตั้งกองทุนสำหรับส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมและให้บุคคลทั่วไปสามารถหักภาษีได้จากจำนวนเงินที่ลงทุนในกองทุนดังกล่าวตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนด เมื่อเดือนมิถุนายน 2562 รัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงบริหารจัดการกองทุนดังกล่าว วิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับการยกเว้นภาษีเต็มจำนวนหากมีการใช้กำไรมากกว่าร้อยละ 70 สำหรับดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ มิฉะนั้น องค์กรก็จะต้องจ่ายภาษีเสมือนบริษัททั่วไป

องค์กรภาคประชาสังคมเผชิญความยากลำบากมากขึ้นในการเข้าถึงความช่วยเหลือทางด้านการกฎหมายในปี 2562 เนื่องจากส่วนใหญ่ขาดเงินทุนในการจ่ายค่าบริการทางกฎหมาย ในขณะที่เศรษฐกิจอันซบเซาส่งผลให้มีทุนความจํานวนน้อยลงเต็มใจให้ความช่วยเหลือโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเนื่องด้วยทนายที่พร้อมทำงานกับภาคประชาสังคมได้มีกํายักยูน้อยและขาดประสบการณ์

สมรรถนะขององค์กร: 4.3

สมรรถนะขององค์กรภาคประชาสังคมลดลงเล็กน้อยในช่วงปี 2562 เนื่องจากองค์กรภาคประชาสังคมต้องเผชิญความยากลำบากในการจ้างงาน การรักษาพนักงานที่รับค่าตอบแทน และการค้นหาอาสาสมัคร

องค์กรในระดับรากหญ้าส่วนใหญ่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งมักเป็นชุมชนท้องถิ่นหรือสมาชิกกลุ่มที่ถูกผลักดันให้เป็นชายขอบ อย่างไรก็ตาม องค์กรภาคประชาสังคมมีความยากลำบากในการสร้างความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มผู้รับผลประโยชน์ เพราะถูกรัฐบาลติดตามอย่างเข้มงวดและสร้างภาพลักษณ์ว่าองค์กรเหล่านี้เป็นศัตรูของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชายแดนใต้ ชาวบ้านมักลังเลที่จะให้ทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมเนื่องจากพวกเขามักตั้งสมมติฐานไว้ก่อนว่าองค์กรเหล่านี้ทำงานต่อต้านรัฐบาล ดังนั้นจึงเป็นการยากที่องค์กรภาคประชาสังคมจะสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นได้ เจ้าหน้าที่ประจำหรืออาสาสมัครขององค์กรภาคประชาสังคมบางแห่งซึ่งทำงานด้านสันติภาพและความมั่นคง การบังคับให้บุคคลสูญหาย การซ้อมทรมาน จำต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากรัฐ ซึ่งรวมไปถึงการเฝ้าตามและตั้งคำถาม เพื่อทำให้ชัดเจนว่าองค์กรและนักกิจกรรมเหล่านี้ในการทำงานประเด็นดังกล่าว

องค์กรภาคประชาสังคมส่วนใหญ่มีภารกิจที่ชัดเจน แต่มีเพียงไม่กี่แห่งที่มีศักยภาพพอในการพัฒนาและดำเนินแผนงานเชิงยุทธศาสตร์ ในปี 2562 องค์กรภาคประชาสังคมจำนวนมากซึ่งดำเนินกิจการมาเป็นหลายทศวรรษจำต้องปิดตัวลงด้วยเหตุว่าขาดทรัพยากรทางการเงินและบุคลากร ทั้งนี้ องค์กรเหล่านี้ขอให้รายงานไม่เปิดเผยชื่อ การปรับเปลี่ยนเป้าหมายหลักของผู้ให้ทุนทำให้้องค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆ จำต้องเปลี่ยนจุดโฟกัสเพื่อให้สามารถขอทุนได้สำเร็จ โดยที่บางครั้งอาจนำไปสู่การทำงานที่ไม่สม่ำเสมอหรือไร้ประสิทธิภาพ และความสับสนในการปฏิบัติตามภารกิจหลักให้ลุล่วง

องค์กรภาคประชาสังคมระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรชุมชนและขบวนการเคลื่อนไหวระดับรากหญ้า มักขาดโครงสร้างการจัดการภายในองค์กร รวมถึงระบบบริหารทรัพยากรบุคคลและการบัญชี ในขณะเดียวกัน องค์กรที่มีขนาดใหญ่กว่ามักมีการคิดตั้งระบบเหล่านี้ รวมถึงมีนโยบายและวิธีการดำเนินงานเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ยกตัวอย่างเช่น องค์กรเหล่านี้มักมีสัญญาว่าจ้างสำหรับพนักงานประจำ

และนโยบายภายในและหลักด้านความประพฤติให้พนักงานปฏิบัติตาม องค์กรที่จดทะเบียนจะต้องมีกรรมการบริหารอย่างน้อย 3 คนที่มีสัญชาติไทย ซึ่งจะต้องไม่ใช่เจ้าหน้าที่ประจำ กรรมการบริหารจะไม่มีส่วนยุ่งเกี่ยวกับงานในระดับปฏิบัติการของแต่ละวัน แต่จะมีส่วนร่วมและให้คำปรึกษาเมื่อองค์กรจำเป็นต้องตัดสินใจในประเด็นสำคัญ

องค์กรภาคประชาสังคมเผชิญความยากลำบากในการรักษานักงานเอาไว้ในองค์กรในปี 2562 เนื่องจากมีทรัพยากรทางการเงินจำกัด ยกตัวอย่างเช่นบุคลากรที่ทำงานในมูลนิธิแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมีจำนวนลดลงจากที่เคยมี 20 คนในปี 2561 เหลือเพียง 5 คนในปี 2562 องค์กรภาคประชาสังคมยังเผชิญความยากลำบากยิ่งกว่าในการดึงดูดคนรุ่นใหม่เข้าทำงาน เนื่องจากมีความคาดหวังเรื่องค่าตอบแทนที่สูงเกินกว่าองค์กรเหล่านี้จะสามารถจ่ายได้ แม้กระทั่งองค์กรภาคประชาสังคมระดับนานาชาติก็ต้องพบกับปัญหาในลักษณะเดียวกันเพราะแม้ว่าค่าตอบแทนที่ให้อาจถือว่าค่อนข้างสูง แต่ก็ยังเป็นอัตราที่กำหนดจากมาตรฐานในท้องถิ่น ไม่ใช่อัตราที่วัดจากระดับนานาชาติ นอกจากนี้ องค์กรภาคประชาสังคมในระดับนานาชาติยังเจอความยากลำบากในการว่าจ้างตำแหน่ง เช่น ผู้จัดการด้านการรณรงค์ เนื่องด้วยจำนวนคดีหมิ่นประมาทและการฟ้องเพื่อกลั่นแกล้งปิดปากที่สูงขึ้น ซึ่งทำให้ผู้สมัครงานชาวไทยลังเลที่จะสมัครตำแหน่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่องค์กรภาคประชาสังคมจำนวนมากต้องเผชิญกับภาวะ “หมดไฟ” (burn-out) เพราะงานที่หนักหน่วง โดยเฉพาะในองค์กรขนาดเล็กซึ่งมีพนักงานเพียงไม่กี่คนในการทำงานจำนวนมาก

องค์กรต่างๆ ทั่วประเทศหันมาหาอาสาสมัครด้วยความยากลำบากในปี 2562 หากองค์กรไม่ได้ทำงานเกี่ยวกับประเด็นที่ส่งผลต่อเหล่าอาสาสมัครโดยตรง ในพื้นที่ชายแดนใต้ อาสาสมัครส่วนใหญ่มักเป็นคนมีอายุ เนื่องจากคนอายุน้อยมักยุ่งกับการทำงานหรือการเรียน มีหลักฐานจากการเล่าต่อกันที่บ่งชี้ว่า อาสาสมัครลาออกจากการเป็นจำนวนมากขึ้นในปี 2562 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา เพราะส่วนใหญ่พวกเขาต้องทำงานประจำหลายชั่วโมงต่อสัปดาห์เพื่อหาเลี้ยงปากท้อง

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลขององค์กรภาคประชาสังคมไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปในปี 2562 องค์กรภาคประชาสังคมส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงและใช้งานอินเทอร์เน็ตในการทำงานได้ องค์กรในระดับรากหญ้าและองค์กรชุมชนใช้สมาร์ตโฟนในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน เช่น Messenger และ Line เป็นต้น องค์กรที่มีขนาดใหญ่และมีเงินทุนมากกว่ามักมีสำนักงานและคอมพิวเตอร์ และระบบดิจิทัลสำหรับการบริหารจัดการภายใน รวมถึงระบบทรัพยากรบุคคลและการบัญชี

ความมั่นคงด้านการเงิน: 5.3

ในปี 2562 ความมั่นคงด้านการเงินขององค์กรภาคประชาสังคมลดลงเล็กน้อยเนื่องจากองค์กรภาคประชาสังคมได้รายงานว่าสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้น้อยลง เช่นเดียวกับปีก่อนๆ องค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนจำนวนมากยังไม่สามารถเข้าถึงเงินทุนได้เนื่องจากการจดทะเบียนเป็นเงื่อนไขบังคับในการให้ทุน

ผู้ให้ทุนต่างชาติหลายรายให้การสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมไทย เช่น องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ได้สนับสนุนประเด็นต่างๆ อย่างเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์และการบรรเทาความขัดแย้ง ในปี 2562 สถานเอกอัครราชทูตแคนาดาให้การสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคม 10 องค์กรทั่วประเทศไทยภายใต้กองทุนแคนาดาสำหรับโครงการริเริ่มท้องถิ่น (Canada Fund for Local Initiatives) มีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนซึ่งทำงานด้านการรับมือกับปัญหาน้ำท่วมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การพัฒนาสิทธิของแรงงานอพยพที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ และเพิ่มบทบาท และการมีส่วนร่วมของผู้หญิงด้านสันติภาพและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนได้ นอกจากนี้ สหภาพยุโรปได้ให้ทุนแก่องค์กรภาคประชาสังคมเช่นเดียวกัน โครงการให้ทุนสนับสนุนความมั่นคงของมนุษย์ในระดับรากหญ้าของรัฐบาลญี่ปุ่น (Japan Grant Assistance for Grassroots Human Security Project) ได้ลดระดับการสนับสนุนแก่ประเทศไทยไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยที่ทุนจากโครงการนี้ส่วนหนึ่งมอบให้แก่องค์กรภาคประชาสังคม จากที่เคยได้รับ 19.4 ล้านบาท (ประมาณ 625,000 ดอลลาร์สหรัฐ) ในปี 2561 ลดลงเหลือ 5.6 ล้านบาท (ประมาณ 180,000 ดอลลาร์สหรัฐ) ในปี 2562

ผู้ให้ทุน ไม่ว่าจากต่างประเทศหรือภายในประเทศ มักมอบทุนให้ทางด้านธุรการขององค์กรภาคประชาสังคมอย่างจำกัด โดยเฉพาะในส่วนของการเงินค่าตอบแทนพนักงาน เงินทุนซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันมากขึ้นในหมู่องค์กรภาคประชาสังคมเพื่อให้ได้รับทุนที่มีอยู่ โดยขบวนการเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้าและองค์กรชุมชนต่างๆมักเสียเปรียบ อีกทั้ง ในปี 2562 ผู้ให้ทุนได้เปิดให้องค์กรต่างๆยื่นข้อเสนอโครงการเพื่อสมัครเข้ารับเงินทุนก้อนใหญ่ โดยมีเงื่อนไขบังคับที่เข้มงวดซึ่งองค์กรภาคประชาสังคมที่มีขนาดเล็กและอยู่ในระดับรากหญ้าไม่สามารถทำตามได้ ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มผู้หญิงชนพื้นเมืองและองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ชนบทเผชิญความท้าทายเป็นอย่างยิ่งในการแข่งขันกับองค์กรภาคประชาสังคมที่มีศักยภาพสูงกว่าในด้านการเขียนข้อเสนอโครงการและการจัดทำรายงานทางการเงิน

ปรากฏข้อมูลไม่มากนักเกี่ยวกับการให้ทุนสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมของรัฐบาล แม้ว่าจจะพบตัวอย่างในลักษณะนี้บ้างกรณีในปี 2562 เช่น กระทรวงวัฒนธรรมได้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่กลุ่มวงดุริยางค์เยาวชนไทยในพระอุปถัมภ์เพื่อเดินทางไปประเทศสเปนและนำเสนอและแสดงดนตรีและวัฒนธรรมไทย และกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ซึ่งสังกัดอยู่ภายใต้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ได้มอบเงินจำนวน 17 ล้านบาท (ประมาณ 546,000 ดอลลาร์สหรัฐ) แก่วัดต่างๆเพื่อสนับสนุนโครงการพระธรรมจาริก อันเป็นโครงการด้านศาสนาที่มีเป้าหมายในการเผยแผ่ศาสนาพุทธในกลุ่มชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บนที่สูง อย่างไรก็ตาม การให้ทุนจากรัฐบาลมักบังคับเงื่อนไขที่เข้มงวดและบางครั้งไม่เป็นที่ยอมรับได้ เช่น องค์กรภาคประชาสังคมแห่งหนึ่งในภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งทำงานด้านการพัฒนาสิทธิของแรงงานอพยพ ได้ปฏิเสธการรับทุนจากสำนักงานประกันสังคม (สปส.) สำหรับการจัดงานประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับแรงงานอพยพ เพราะมีเงื่อนไขว่าวิทยากรจะต้องมาจาก สปส.และแรงงานอพยพที่มาเข้าร่วมงานไม่สามารถรับเงินค่าเดินทางและค่าอาหารระหว่างการร่วมงานได้ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ให้เงินทุนจำนวน 120,000 บาท (ประมาณ 3,800 ดอลลาร์สหรัฐ) สำหรับการพัฒนาชุมชนทางสังคมต่างๆ อย่างไรก็ตาม หากต้องการรับเงินทุน ชุมชนจำเป็นต้องได้รับการอนุมัติจากผู้นำหมู่บ้านก่อน ดังนั้นจึงหมายความว่าไม่ใช่ทุกกลุ่มจะสามารถรับทุนนี้ได้ เช่น กลุ่มในระดับย่อยกว่าหมู่บ้าน เป็นต้น

ความสามารถขององค์กรภาคประชาสังคมในการระดมเงินทุนจากชุมชนท้องถิ่นย่ำแย่ลงในปี 2562 เพราะสถานะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ลง ซึ่งส่งผลให้ผู้คนไม่สามารถสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมได้ องค์กรภาคประชาสังคมจำนวนมากในชายแดนใต้ของไทยต้องพึ่งพาการบริจาคสิ่งของต่างๆ เช่น อุปกรณ์ในสำนักงาน เป็นต้น องค์กรภาคประชาสังคมบางแห่ง ดังเช่น องค์กรที่ทำงานเพื่อกลุ่มชนพื้นเมือง หารายได้จากการขายเสื้อผ้าและสิ่งทอทำมือ อย่างไรก็ตาม องค์กรภาคประชาสังคมมักขาดทักษะในการประกอบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

ในปี 2562 บริษัทต่างๆยังคงดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม (CSR) อย่างไรก็ตาม ความพยายามนี้มักขับเคลื่อนจากความต้องการของบริษัทในการสร้างชื่อเสียงมากกว่าที่จะเป็นการร่วมงานกับองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่มีความหมาย รางวัลมากมายสนับสนุนการพัฒนาโครงการ CSR ยกตัวอย่างเช่น หอการค้าอเมริกันในประเทศไทย (AMCHAM) ให้รางวัล “บริษัทที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมดีเด่น” ในทุกๆปี

แม้ว่าเกณฑ์ประเมินสำหรับรางวัลนี้ประการหนึ่งคือ การมีความร่วมมือที่เข้มแข็งกับองค์กรไทย แต่ผู้ชนะรางวัลในปี 2562 ได้รับเลือกเพราะเป็นบริษัทที่นำเอาความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี และความเชี่ยวชาญจากสหรัฐอเมริกาเข้ามาสู่ประเทศไทย ในขณะเดียวกันก็ยังคงสนับสนุนเป้าหมายของรัฐบาล

องค์กรภาคประชาสังคมส่วนใหญ่ไม่มีระบบการจัดการทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขบวนการเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้าและองค์กรชุมชนมักไม่มีนโยบายด้านการจัดซื้อและระบบการบัญชี

งานด้านการณรงค์: 5.2

ความสามารถขององค์กรภาคประชาสังคมในการทำงานด้านการรณรงค์อย่างมีประสิทธิภาพพลดลงลงในปี 2562 ด้วยเหตุว่ารัฐบาลมักดำเนินกิจการอย่างไม่โปร่งใสและไม่เปิดรับการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับองค์กรภาคประชาสังคม คสช. ได้ออกกฎหมาย 220 ฉบับในปี 2562 ก่อนที่จะถูกยุบตัวลงในเดือนกรกฎาคม โดย 160 ฉบับผ่านในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายนเท่านั้น แทบไม่มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ และในกรณีที่มีการปรึกษาหารือ ความคิดเห็นจากองค์กรภาคประชาสังคมแทบไม่ได้ปรากฏอยู่ในกฎหมายหรือในนโยบายในที่สุด ยกตัวอย่างเช่น เครือข่ายธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทย (เครือข่ายฯ) ได้ร่วมกับมูลนิธิมานุษยะในการยื่นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างสุดท้ายของแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของสาธารณะในเดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2562 จากนั้นเครือข่ายฯและ

มูลนิธิมานุษยะได้ยื่นข้อคิดเห็นอีกครั้งและจัดงานแถลงข่าวเกี่ยวกับประเด็นนี้ในเดือนมิถุนายน แม้จะมีความพยายามเช่นนี้ แต่แผนปฏิบัติการระดับชาติที่ได้เปิดตัวออกมาท้ายที่สุดในเดือนธันวาคม 2562 ก็มิได้มีการสะท้อนข้อเสนอแนะนำใดๆที่ได้ยื่นเข้าไป เช่นเดียวกัน เมื่อสมาชิกขบวนการเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้า รวมถึง ขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (P-Move) และสมาชิกคนจน ได้เดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายและร้องขอคำชดเชยจากการยึดครองที่ดินที่ถูกนำไปใช้สำหรับโครงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน พวกเขาถูกผลักไสไล่ส่งโดยไม่ได้มีโอกาสพบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูง มีเพียงแต่เจ้าหน้าที่รัฐระดับล่างเท่านั้น

หลังจากการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ องค์กรภาคประชาสังคมสามารถสื่อสารกับรัฐบาลได้อย่างกว้างขวางขึ้นในระดับหนึ่ง องค์กรภาคประชาสังคมสามารถร่วมงานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคฝ่ายค้านได้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะสมาชิกพรรคอนาคตใหม่ซึ่งเดินทางไปทั่วประเทศและรับฟังข้อกังวลในแต่ละพื้นที่ ยกตัวอย่างเช่น ครั้นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านบ่อแก้วในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยต้องเผชิญกับการขับไล่ออกจากที่ดินของพวกเขา พวกเขาได้ยื่นหนังสือถึงพรรคฝ่ายค้านทั้ง 7 พรรคและส่งจดหมายถึงกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อขอให้ยกเลิกคำสั่งขับไล่ออกจากที่ดิน ตัวแทนจากพรรคอนาคตใหม่ได้ตกลงช่วยเสนอให้มีการเลื่อนบังคับใช้คำสั่งขับไล่ดังกล่าวและพยายามหาทางแก้ไขปัญหานี้ มูลนิธิมานุษยะได้ทำงานร่วมกับสมาชิกพรรคอนาคตใหม่ในการแก้ไขพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562 ที่เพิ่งมีผลบังคับใช้ และถูกองค์กรภาคประชาสังคมจำนวนมากมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อสิทธิมนุษยชน จวบจนถึงสิ้นปี 2562 ยังไม่มีความคืบหน้าที่ชัดเจนใดๆจากความพยายามครั้งนั้น

รัฐบาลพยายามอย่างหนักหน่วงในการกีดกันงานด้านการรณรงค์จากองค์กรภาคประชาสังคมในประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางการเมือง นักปกป้องสิทธิมนุษยชน สื่อมวลชน และนักกิจกรรมจำนวนมากที่มีส่วนในกิจกรรมเช่นนี้ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตลอดทั้งปีนี้ ไม่ว่าจะเป็นในชายแดนใต้ของ

ประเทศไทย ซึ่งนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ออกมาพูดถึงปัญหาผู้ลี้ภัยยังคงถูกข่มขู่และใส่ร้ายผ่านโซเชียลมีเดีย หรือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งตำรวจติดตามกิจกรรมรณรงค์อย่างใกล้ชิดและยังบังคับใช้มาตรการที่ขัดต่อกฎหมาย เช่น ออกคำสั่งถึงผู้อำนวยการของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับประเภทเสื้อผ้าที่ผู้เข้าร่วมการชุมนุมสามารถใส่ได้ระหว่างการทำกิจกรรม เป็นต้น

ในระดับท้องถิ่น รัฐบาลและภาคธุรกิจมักไม่เต็มใจฟังเสียงขององค์กรภาคประชาสังคมระหว่างการวางแผนเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งชาติ ยกตัวอย่างเช่น ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการประกาศให้อำเภอนะ จังหัดสงขลาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) แต่อย่างไรก็ตาม ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้จัดประชุมเพื่อแจ้งให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ทราบเกี่ยวกับเรื่อง SEZ เพียงเฉพาะช่วงหลังจากที่มีการประกาศก่อตั้งเขตขึ้นมาแล้ว เช่นเดียวกัน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย บริษัทเหมืองและโรงงานอ้อยละเมิดสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของชุมชนและไม่ได้รับความยินยอมจากชุมชนก่อนดำเนินแผนงานทางธุรกิจ ผู้หญิงชนพื้นเมืองไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมประท้วงต่อต้านรัฐบาลได้เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านประกาศ “คำสั่งจากทางอำเภอ” ซึ่งห้ามไม่ให้พวกเขาเข้าร่วมการชุมนุมนอกหมู่บ้าน ผู้หญิงบางคนถูกติดตามและเริ่มสังเกตว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆมากขึ้น เนื่องจากกังวลเรื่องความปลอดภัยของตน

องค์กรภาคประชาสังคมใช้โซเชียลมีเดียในแคมเปญรณรงค์ต่างๆ แต่ประสิทธิภาพของงานเหล่านี้ยังคงถูกบั่นทอนโดยรัฐบาลที่เฝ้าติดตามโซเชียลมีเดียและกฎหมายอย่างพรบ.คอมพิวเตอร์ฯ ซึ่งให้อำนาจกับรัฐบาลในการกำหนดว่าข้อมูลแฉหรือข้อมูลเชิงวิพากษ์ใดๆถือเป็น “ข้อมูลเท็จ” ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม กานต์ พงษ์ประภาพันท์ นักกิจกรรมสนับสนุนประชาธิปไตย ถูกจับกุมโดยกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) ด้วยข้อหาละเมิดมาตรา 14 ของพรบ.คอมพิวเตอร์ฯ หลังจากเขาโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊กซึ่งอ้างอิงถึงประวัติศาสตร์การล่มสลายลงของสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุโรป ซึ่งถูกตีความว่าเป็นภัยคุกคามต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย ภาคธุรกิจก็ติดตามโซเชียลมีเดียและฟ้องคดีความต่อผู้ที่ “ทำลายชื่อเสียง” ธุรกิจของพวกเขาเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น ในวันที่ 6 ธันวาคม บริษัท ธรรมเกษตร จำกัด ได้ดำเนินคดีกับพุทธนิ กางกั้น เจ้าหน้าที่องค์กร Fortify Rights เพราะโพสต์ในโซเชียลมีเดียของเธอซึ่งแสดงความสนับสนุนนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ต้องเผชิญคดีความคล้ายกันจากธรรมเกษตร เธออาศัยอยู่ไทยถึงจำคุก 2 ปีและ/หรือถูกปรับเป็นจำนวนเงิน 2.8 ล้านบาท (93,300 ดอลลาร์สหรัฐ) นักกิจกรรมและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนจำนวนมากเลือกที่จะปิดปากตัวเองโดยงดเว้นการแสดงออกในโซเชียลมีเดีย เนื่องจากพวกเขาหวาดกลัวว่าจะถูกดำเนินคดี

ในภาพรวม องค์กรภาคประชาสังคมไม่ได้ทำการลobbies เพื่อผลักดันการปฏิรูปกฎหมายเกี่ยวกับภาคประชาสังคมฉบับใดเป็นพิเศษ ในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน องค์กรภาคประชาสังคมเกรงกลัวว่าความพยายามในลักษณะดังกล่าวจะทำให้สถานการณ์ยากลำบากยิ่งกว่าเดิม

การให้บริการ: 4.5

ความสามารถขององค์กรภาคประชาสังคมในการให้บริการถือว่าอยู่ในระดับคงที่ในปี 2562 ภาคประชาสังคมในประเทศไทยให้บริการหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและการเพิ่มพลังให้ชุมชนไปจนถึงการคุ้มครองเหยื่อของความรุนแรงภายในครอบครัว การให้สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขภาพแก่ผู้ค้าบริการทางเพศ และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย แต่ละองค์กรซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันก็จะได้รับโอกาสที่แตกต่างกัน ในแง่ของความสามารถในการให้บริการในปี 2562 โดยขึ้นอยู่กับปัจจัย เช่น การเข้าถึงเงินทุน ประเด็นที่เน้นในการทำงาน และการสนับสนุนจากตัวแสดงอื่นๆ รวมถึงองค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆและรัฐบาล เป็นต้น เช่น องค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานให้

ความช่วยเหลือด้านกฎหมายต้องเจอความยากลำบากเพราะทนายน้อยคนจะสะดวกให้ความช่วยเหลือชุมชนและองค์กรภาคประชาสังคม อีกทั้ง ผู้คน

ยังได้สูญเสียความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่เดียวกัน องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับปัญหาที่ดิน ชนพื้นเมือง และแรงงานอพยพ สามารถรักษาและแม้กระทั่งเพิ่มการให้บริการได้ เช่น กลุ่มชนพื้นเมืองสามารถพัฒนาการให้บริการได้ด้วยวิธีการขายเครือข่าย จัดการอบรม และ ดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาสิทธิสตรี เป็นต้น

บริการขององค์กรภาคประชาสังคมมักเป็นการงานรับความต้องการและเป้าหมายของชุมชนต่างๆ องค์กรภาคประชาสังคมมีเป้าหมายในการยกระดับ สิทธิและสวัสดิการของกลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ขององค์กร ซึ่งหมายรวมถึงกลุ่มชนพื้นเมือง, ชาวไร่, ชาวนา, แรงงานอพยพ, กลุ่มประชากรเล สเบียน เกย์ ไบเช็กซวล คนข้ามเพศ และคนเพศกำกวม (LGBTI). ผู้ค้าบริการทางเพศ, ผู้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับ HIV/AIDS, ผู้มีความพิการ, เด็ก, และผู้สูงอายุ อีกรวม องค์กรภาคประชาสังคมยังทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ไขผลกระทบในแง่ลบของโครงการพัฒนา ปัญหาการถือครองสิทธิในที่ดิน และการ ละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆ

เนื่องด้วยกฎหมายอันไม่เป็นธรรมและมีข้อจำกัด นักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักกิจกรรม สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปจำนวนมากจำเป็นต้องถูก ฟ้องร้องดำเนินคดีในปี 2562 จึงทำให้มีความต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม องค์กรภาคประชาสังคมจำนวนมากไม่มีความ เชี่ยวชาญที่จำเป็นสำหรับตอบสนองความต้องการนี้หรือทรัพยากรด้านการเงินที่เพียงพอสำหรับการให้บริการเหล่านี้แก่กลุ่มผู้ได้รับผลประโยชน์ ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ชาวบ้านที่ต้องถูกขับไล่ของจากที่ดินของพวกเขา ต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนความช่วยเหลือด้านกฎหมาย เพราะทนายความไม่เต็มใจหรือไม่สามารถให้บริการได้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่กำลังถดถอยลงทั่วประเทศ ดังนั้น จะเห็น ได้ว่ามีทนายเพียงหนึ่งคนซึ่งต้องรับผิดชอบคดีความของชาวบ้านจากหมู่บ้านซัซหาวย 14 คน

องค์กรบางแห่งต้องเลิกให้บริการหรือจำต้องปิดตัวลงในปี 2562 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย องค์กรแห่งหนึ่งซึ่งให้ความช่วยเหลือชุมชน ด้านปัญหาสิทธิที่ดินต้องระงับการดำเนินการด้วยเหตุว่ามีหัวหน้าชุมชนถูกจำคุกตั้งแต่เดือนพฤษภาคมจนถึงเดือนกรกฎาคม มูลนิธิศูนย์ ทนายความมุสลิมในอำเภอจะนะต้องปิดตัวลงอย่างสิ้นเชิงเนื่องจากไม่มีเงินทุน โดยถือเป็นการสูญเสียของชุมชนเพราะเป็นองค์กรหลักในการให้ ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน เงินทุนจากรัฐบาลที่ลดลงก็ส่งผลให้การเข้าถึงบริการที่จำเป็นต่างๆของผู้ได้รับผลประโยชน์ต้องพลอยถูก จำกัดมากขึ้นด้วยเช่นกัน ในปี 2562 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติให้เงินทุนสำหรับการตรวจโรคเอชไอวีในพื้นที่ 12 จังหวัดเท่านั้น ในขณะที่ เคยให้ 35 จังหวัดในปี 2561 ด้วยเหตุนี้ คนจำนวนมากในพื้นที่ชนบทซึ่งต้องการบริการจึงไม่สามารถเข้าถึงการตรวจได้หรือจำเป็นต้องเดินทางไกลมาเพื่อรับบริการดังกล่าว นอกจากนี้ เนื่องจากองค์กรภาคประชาสังคมได้รับอุปกรณ์ตรวจโรคมาจากหน่วยงานรัฐอีกที จึงมีความสามารถในการ ให้บริการตรวจอย่างจำกัด ด้วยเหตุที่ว่าประเทศไทยยังมีการตีตราโรคเอชไอวีอยู่ คนจำนวนมากจึงรู้สึกสบายใจที่จะเข้าตรวจโรคกับองค์กรภาค ประชาสังคมมากกว่าที่โรงพยาบาล ในปี 2562 การเข้าถึงยาและบริการสำหรับการทำแท้งอย่างปลอดภัยลดน้อยลง ผู้คนไม่สามารถหายาได้โดยทั่วไป และโรงพยาบาลหลายแห่งบังคับว่าต้องมีคำยินยอมจากผู้ปกครองก่อนทำแท้งตามกฎหมาย โดยข้อบังคับลักษณะนี้ถือว่าขัดต่อกฎหมาย

องค์กรภาคประชาสังคมมักให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการทำงานเพื่อชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มที่ผลักดันให้อยู่ชายขอบซึ่งมักมี รายได้ต่ำ แม้รัฐบาลจะสนับสนุนให้มีการก่อตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม โดยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 แต่ก็แทบ ไม่ปรากฏ้องค์กรภาคประชาสังคมใดที่สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ

รัฐบาลยอมรับถึงอุปการต่างๆขององค์กรภาคประชาสังคม ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564) หรือแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ก็ล้วนแต่กล่าวถึงความสำคัญของการร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมในการต่อยอดด้านการ พัฒนาและความมั่นคงของประเทศ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ การร่วมมือยังคงถูกจำกัดกรอบเนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีเป้าหมาย วิธีการคิด และ ยุทธศาสตร์ในการทำงานที่แตกต่างกัน

โครงสร้างพื้นฐานรายภาคส่วน: 4.7

โครงสร้างพื้นฐานซึ่งเกื้อหนุนภาคประชาสังคมพัฒนาขึ้นเล็กน้อยในปี 2562 เพราะมีการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและการอบรมมากขึ้นและเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคมได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศไทยมีศูนย์ทรัพยากรสำหรับองค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรตัวกลางที่ทำหน้าที่เสริมหนุนพลัง เช่น องค์กร NEEDeeds และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชนอิสระภายใต้กระทรวงพม. ที่ให้ช่วยเหลือและจัดอบรมด้านเทคนิคให้องค์กรภาคประชาสังคม อย่างไรก็ตาม องค์กรภาคประชาสังคมจำนวนมากโดยเฉพาะองค์กรที่ตั้งอยู่นอกเขตเมือง ไม่ทราบถึงบริการเหล่านี้และไม่ได้รับการสนับสนุนที่ต้องการ พวกเขาได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ใหญ่กว่าแทน โดยองค์กรเหล่านี้ไม่ได้เรียกตนเองว่าศูนย์ทรัพยากรหรือองค์กรตัวกลางที่ทำหน้าที่เสริมหนุนพลัง เช่น มูลนิธิมานุษยะ ซึ่งได้ให้การอบรม จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ และมอบทุนย่อยๆ แก่องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรในระดับท้องถิ่นต่างๆ

การให้ทุนย่อยทางอ้อมเป็นช่องทางสำหรับรับเงินทุนที่มีข้อจำกัดแต่ก็เป็นส่วนสำคัญสำหรับองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่นและขบวนการเคลื่อนไหวระดับรากหญ้า ยกตัวอย่างเช่น ในปี 2562 มูลนิธิมานุษยะได้มอบทุนย่อยๆ จากเงินทุนของกองทุนนักปกป้องสิ่งแวดล้อม, องค์กรอินเทอร์เน็ตวิส (Internets), และสถานเอกอัครราชทูตแคนาดา ให้แก่องค์กร 10 กลุ่ม ซึ่งรวมถึงกลุ่มนักปกป้องสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชายแดนใต้และกลุ่มเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทยด้วย

องค์กรภาคประชาสังคมร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพในปี 2562 ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน เครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทยได้ก่อตั้งกลุ่มขึ้นเพิ่มเติมสองกลุ่มและช่วยอบรมเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ส่วนในพื้นที่ชายแดนใต้ของประเทศไทย มีเครือข่ายเยาวชนกลุ่มน้ำสาขานูรีซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 2562 เครือข่ายนี้ได้ร่วมกับคณะทำงานเพื่อติดตามกลไกระหว่างประเทศ (Working Group for Monitoring on International Mechanisms) จัดทำงานวิจัยชุมชนเกี่ยวกับการกีดกันกลุ่มน้ำสาขานูรีที่เกิดจากการกดขี่และได้ผลิตรายงานซึ่งสามารถนำไปใช้ทำงานรณรงค์ต่อไปในอนาคตเพื่อหยุดการกดขี่ซึ่งมีความอันตรายในพื้นที่

องค์กรภาคประชาสังคมสามารถเข้าถึงการอบรมซึ่งจัดโดยองค์กรภาคประชาสังคมอื่นๆ ทนายความ และนักวิชาการท้องถิ่นได้ ในปี 2562 มูลนิธิมานุษยะได้จัดอบรมเกี่ยวกับทักษะความเข้าใจด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและความปลอดภัยทางดิจิทัลให้กับตัวแทนองค์กรภาคประชาสังคม องค์กรชุมชน และขบวนการเคลื่อนไหวระดับรากหญ้ากว่า 30 คน ส่วนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย นักวิชาการและทนายความได้จัดงานอบรมเกี่ยวกับนโยบายเรื่องที่ดินให้แก่องค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านสิทธิที่ดิน และในภาคเหนือของประเทศไทย มูลนิธิเพื่อการประสานความร่วมมือของชนเผ่าพื้นเมืองเอเชีย (AIPP) ได้อบรมเครือข่ายสตรีชนเผ่าแห่งประเทศไทยเรื่อง SDGs อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่งานทุกประเภทขององค์กรภาคประชาสังคมที่มีการอบรมรองรับเสมอไป

องค์กรภาคประชาสังคมเผชิญความลำบากในการพัฒนาความร่วมมือกับรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่น องค์กรในภาคเหนือของประเทศไทยที่ทำงานกับแรงงานอพยพ ได้พยายามทำงานร่วมกับตำรวจในท้องถิ่นเพื่อให้มีบริการล่ามสำหรับแรงงานอพยพ ณ สถานที่ตำรวจ แม้ตำรวจได้ตกลงตามข้อเสนอแต่ปฏิเสธที่จะจ่ายค่าบริการล่าม จึงทำให้โครงการนี้จำเป็นต้องถูกระงับไป องค์กรภาคประชาสังคมแทบไม่ได้รับริเริ่มความร่วมมือใดๆ กับภาครัฐกิจเนื่องด้วยมุมมองที่ขัดแย้งกัน องค์กรภาคประชาสังคมมองการรับเงินจากบริษัทว่าเป็นสิ่งน่าเคลือบแคลงใจ เพราะธุรกิจต่างๆ มองตนเองว่าเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการที่ให้ทุน ในขณะที่องค์กรภาคประชาสังคมมองว่าองค์กรธุรกิจไม่ควรเข้ามาแทรกแซงการดำเนินโครงการ

ภาพลักษณ์สาธารณะ: 5.1

ภาพลักษณ์สาธารณะขององค์กรภาคประชาสังคมต่ำลงลงในปี 2562 เนื่องจากการนำเสนอจากสื่อออนไลน์ ประชาชนทั่วไปยังคงเคลือบแคลงใจเกี่ยวกับองค์กรภาคประชาสังคม และรัฐบาลยังคงคอยทำลายชื่อเสียงองค์กรภาคประชาสังคมที่มีแนวคิดเชิงวิพากษ์และเห็นต่างจากรัฐ

ในปี 2562 สื่อต่างๆเซ็นเซอร์ตัวเองมากขึ้นและสิ่งที่จะนำเสนอเกี่ยวกับงานขององค์กรภาคประชาสังคม สื่อระดับชาติแสดงออกว่าไม่สนใจเกี่ยวกับงานขององค์กรภาคประชาสังคม ยกตัวอย่างเช่น สื่อกระจายภาพและเสียงไม่ได้นำเสนอว่ามีสมาชิกสมัชชาคนจนหลายร้อยคนปักหลักอยู่บริเวณใกล้ทำเนียบรัฐบาลในกรุงเทพฯเป็นเวลา 19 วันในช่วงเดือนตุลาคมเพื่อเรียกร้องค่าชดเชยสำหรับการขับไล่พวกเขาออกจากที่อยู่อาศัยและสำหรับที่ดินซึ่งพวกเขาสูญเสียไป หนังสือพิมพ์เว็บที่ต้องบันทึกไว้คือว่า เรื่องราวการเรียกร้องความเท่าเทียมในการสมรสโดยนักกิจกรรม LGBTI ได้รับการหยิบยกขึ้นมานำเสนอในวงกว้าง

มุมมองของสาธารณะเกี่ยวกับองค์กรภาคประชาสังคมโดยส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับภูมิภาคและประเด็นงานที่ขับเคลื่อน ในพื้นที่ชายแดนใต้ งานขององค์กรภาคประชาสังคมมักไม่เป็นที่เข้าใจและคนจำนวนมากเกรงกลัวที่จะให้ความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมเพราะมีสมมติฐานว่าองค์กรเหล่านี้ทำงานต่อต้านรัฐบาล ยกตัวอย่างเช่น ในขณะที่เครือข่ายเยาวชนลุ่มน้ำสาขานำริดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการดูดทรายจากลุ่มน้ำสาขานรี ชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความลังเลในการให้ข้อมูลที่เครือข่ายขอ ในภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทย ชนพื้นเมืองดั้งเดิมที่จะร่วมงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) เพราะคำว่า “เอ็นจีโอ” มีนัยยะในแง่ลบซึ่งสื่อถึง “อันตราย” และ “การถูกเฝ้าติดตาม” ทั้งนี้ องค์กรภาคประชาสังคมบางองค์กรเลือกใช้คำว่า “ตัวแทนชาวบ้าน” แทน ซึ่งทำให้สามารถสร้างความเชื่อใจสำหรับชุมชนได้มากกว่า ในปี 2562 ผู้สนับสนุนกองทัพและสถาบันพระมหากษัตริย์ใช้คำว่า “ชิงชาติ” มากขึ้นเพื่อเรียกกลุ่มคนที่พวกเขาถือว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติหรือมีการกระทำและมุมมองขัดแย้งกับรัฐบาลและสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งหมายรวมไปถึงองค์กรภาคประชาสังคม นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และนักกิจกรรมทางการเมือง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มุมมองสาธารณะต่อองค์กรภาคประชาสังคมถือว่าพัฒนาขึ้นหลังจากชาวบ้าน 11 คนจากหมู่บ้านซันหวายซึ่งทำงานด้านสิทธิที่ดินถูกตัดสินจำคุก ส่งผลให้ประชาชนหันมาตั้งคำถามต่อเจตนาของรัฐบาล

โดยทั่วไป รัฐบาลยังคงมองว่าองค์กรภาคประชาสังคมหลายองค์กรเป็นอุปสรรคและศัตรูของรัฐ ภาคธุรกิจและรัฐบาลมองว่าองค์กรภาคประชาสังคมและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นอุปสรรค โดยเฉพาะกลุ่มที่รณรงค์ต่อต้านกิจกรรมทางธุรกิจและโครงการพัฒนาที่รัฐบาลสนับสนุน หรือนำเสนอเรื่องการปฏิบัติต่อแรงงานของธุรกิจต่างๆ ด้วยเหตุนี้ พวกเขาจึงตั้งใจขีดขวางการทำงานขององค์กรภาคประชาสังคมและนักกิจกรรม โดยใช้วิธีฟ้องร้องดำเนินคดีต่อพวกเขา

ด้วยสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นมิตร องค์กรภาคประชาสังคมและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับประเด็นซึ่งมีความอ่อนไหวทางการเมือง มักเซ็นเซอร์ตนเองและไม่เผยแพร่เกี่ยวกับงานที่ทำ เพราะจะสามารถเพิ่มความเสี่ยงในการถูกรัฐบาลเผด็จการติดตามและควบคุมได้ องค์กรภาคประชาสังคมปฏิบัติตามแนวทางความประพฤติตนหรือหลักการเชิงคุณค่าหลักภายในองค์กรซึ่งร่างขึ้นมาตอนก่อตั้งแต่ละองค์กร องค์กรภาคประชาสังคมโดยทั่วไปไม่ได้จัดทำรายงานประจำปีเพราะขาดทรัพยากรและเจ้าหน้าที่ในการทำงาน

ข้อสังเกต: ความคิดเห็นต่างๆ ซึ่งแสดงออก ณ ที่นี้ถือเป็นของคณะผู้จัดทำรายงานและนักวิจัยประจำโครงการรายอื่นๆ เท่านั้น โดยที่มิได้สะท้อนถึงมุมมองอย่างเป็นทางการของ USAID หรือ FHI 360.

U.S. Agency for International Development

1300 Pennsylvania Avenue, NW

Washington, DC 20523

Tel: (202) 712-0000

Fax: (202) 216-3524

www.usaid.gov